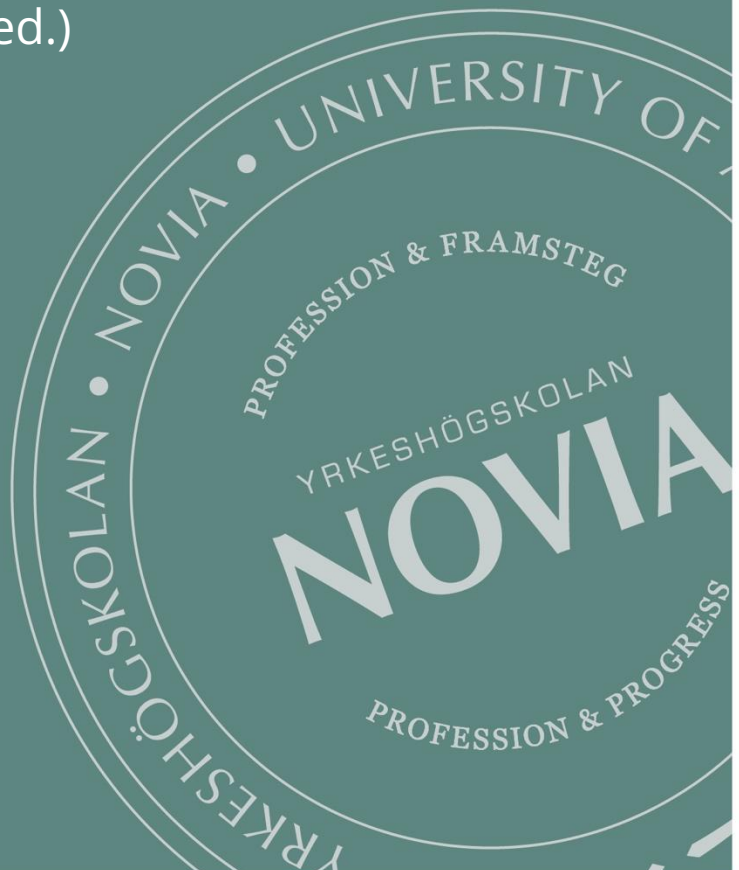

Erfarenheter av pedagogiska processer inom bioekonomi.

Heidi Barman-Geust, Ulrika Dahlberg,
Marianne Fred, Gun Karell & Marianne
Selenius-Holmström (red.)

Serie R: Rapporter

Projektet Pro Bioekonomi 2.0 pågick 2020–2024. Målsättningen var att vidareutveckla naturbruksutbildningarna enligt de nya kraven som världens förändringar ställer. Projektet ordnade fortbildningar med aktuella teman. Nya studiemetoder och studieformer undersöktes och alternativa samarbeten kartlades.

Projektet finansierades av Stiftelsen Finlandssvenska Jordfonden samt Utbildningsstiftelsen Sydväst.

STIFTELSEN
FINLANDSSVENSKA
JORDFONDEN

Marianne Selenius-Holmström (red.), Yrkeshögskolan Novia, Erfarenheter av pedagogiska processer inom bioekonomi. Institutionen för bioekonomi.

Utgivare: Yrkeshögskolan Novia, Wolffskavägen 33, 65200 Vasa, Finland
© Yrkeshögskolan Novia och Marianne Selenius-Holmström

Novia Publikation och produktion, serie R: Rapporter 6 / 2024

ISSN: 1799-4179

ISBN: 978-952-7526-45-3 (Online)

CC BY 4.0

Innehåll

Inledning och bakgrund.....	1
Didaktiska metoder för fortbildning	3
Case: Market gardening	3
Case: Produktion och förädling av naturfiber	4
Flexibel distansundervisning med få fysiska träffar	6
Samskapande med både teoretiska och praktiska inslag.....	6
Utvecklingsarbete som sammanfattning av lärdomar och insikter	8
Exkursionspedagogik	9
Studiebesökens betydelse i den yrkesinriktade utbildningen	9
Läraren förbereder studerande för studiebesöket	10
Studiebesök utan bakgrundsinformation om besöksmålet.....	11
Studiebesök håller upp motivationen och ger djup i utbildningen	12
Studiebesök utomlands visar bland annat trender och nya innovationer.....	13
Studiebesökens sociala aspekt	13
Case: Fortbildning i permakultur och regenerativt jordbruk	13
Co-creation för ny kunskap och utvecklingsbehov.....	15
Samskapandet – något nytt?	15
Samskapandet på gräsrotsnivå.....	15
Samskapandet som navet i utveckling.....	17
Slutsatser	17

Inledning och bakgrund

Skribent: Marianne Selenius-Holmström, Gun Karell

Att bedriva jord- och skogsbruk i dagens värld kräver ett öppet sinne, en förmåga att ta till sig ny kunskap och att diversifiera sin verksamhet. Under åren 2020–2024 erbjöd Novia en rad fortbildningskurser som syftar till att ge deltagarna de verktyg och den kunskap som behövs för att lyckas inom dessa områden.

Kurserna "Introduktion till Market gardening" och "Market gardening, fördjupning" fokuserade på att effektivisera odlingsmetoder på ett ekologiskt sätt, vilket innebär att odla grönsaker på en liten yta med mångfald och jordhälsa i fokus. Dessa kurser, som genomfördes under hösten 2021 och våren 2022, omfattade föreläsningar av externa experter och praktiska uppgifter som deltagarna kunde utföra enligt egen tidtabell via kursplattformen Moodle. Studerande fick även möjlighet att delta i digitala träffar och grupparbeten för att främja interaktion och samarbete.

Kursmodulen "Produktion och förädling av naturfiber" täckte hela värdekedjan från produktion till försäljning av olika fiberväxter och fårull. Denna modul, som startade i oktober 2022, var indelad i tre kurser och erbjöd en kombination av teoretisk undervisning och praktiska moment, inklusive fältträffar och studiebesök. Studerande arbetade med individuella utvecklingsprojekt och fick möjlighet att presentera sina planer och få feedback från både kurskamrater och experter.

Dessutom erbjöd Novia en omfattande fortbildning inom permakultur och regenerativt jordbruk, som genomfördes mellan 2019 och 2023. Denna fortbildning kombinerade teoretiska och praktiska inslag för att främja hållbara odlingsmetoder. Studierna genomfördes huvudsakligen på distans med månatliga närstudieträffar online och praktiska övningar på deltagarnas egna gårdar. Studiebesök till gårdar som genomgått en grön omställning gav studerande möjlighet att se och uppleva de praktiska tillämpningarna av permakulturens principer och regenerativa metoder.

Studiebesök är en central del av den yrkesinriktade utbildningen vid Novia. Dessa besök ger studerande möjlighet att koppla samman teori och praktik, vilket är avgörande för att förstå hur teoretisk kunskap tillämpas i verkliga

situationer. Studiebesök kan genomföras både med och utan förhandsinformation om besöksmålet, beroende på lärarens pedagogiska mål. Genom att delta i studiebesök får studerande chansen att samverka med yrkesverksamma, ställa frågor och diskutera olika aspekter av verksamheten, vilket fördjupar deras förståelse och motivation.

Samskapande processer, där studerande och experter tillsammans skapar ny kunskap, var också en viktig del av utbildningsfilosofin i ovannämnda fortbildningskurser. Genom att engagera sig i samskapande aktiviteter fick deltagarna möjlighet att bidra till utvecklingen av nya lösningar och projektidéer, vilket främjar innovation och hållbar utveckling.

Novias institution för Bioekonomi beslöt våren 2023 att ge ut en pedagogisk rapport som stöd och hjälp för alla som planerar utbildning, utbildar och undervisar studeranden på institution. I denna handbok har samlats in olika bra beprövade metoder som har fungerat och kan fungera i framtiden i olika utbildningssammanhang. Tanken har varit att vi på ett kort och konkret sätt delar med oss av bra metoder och olika pedagogiska insikter helt enkelt. Trevliga lästunder!

Didaktiska metoder för fortbildning

Case: Market gardening

Skribent: Ulrika Dahlberg

Att ta steget från hobbyodling till att försörja sig helt eller delvis på grönsaksodling kräver, förutom intresse, också noggrann planering och kunskap om hur olika arbetsskeden görs effektivt. Market gardening är ett system för att strukturera odlingen och producera grönsaker till försäljning, på en liten yta, med mångfald och jordhälsa i fokus.

Yrkehögskolan Novias fortbildningskurser Introduktion till Market gardening (2 sp) och Market gardening, fördjupning (5 sp) genomfördes under hösten 2021 och våren 2022. Föreläsningarna hölls till största delen av externa experter, bland annat av odlare och författare Jonas Ringqvist från Bossgårdens grönsaker i Sverige.

Studierna utfördes på distans, med förhandsinspelade föreläsningar och uppgifter som studerande hade tillgång till via kursplattformen Moodle. Detta möjliggjorde deltagande enligt egen tidtabell, inom ramen för kursens start- och slutdatum. För att skapa interaktion mellan studerande, ordnades digitala träffar med både presentationer och fri diskussion, samt grupparbeten. Studerande från Market gardening-kurserna erbjöds också möjligheten att delta i ett seminarium och studiebesök, tillsammans med yrkehögskolans permakulturutbildning våren 2022.

Målgruppen för kurserna var personer som har tillgång till odlingsmark, eller planerar att ha det i framtiden, och som vill effektivisera sina odlingsmetoder för grönsaker på ett ekologiskt sätt. Entreprenörskap utgjorde grunden för kurserna. Därmed handlade uppgifterna om att planera den egna odlingen steg för steg, för att uppnå lönsam odling i liten skala. I fördjupningskursen ingick även marknadsförings- och försäljningsplan och ekonomiska kalkyler. Eftersom utbildningen pågick utanför den egentliga odlingssäsongen, var uppgifterna till största delen teoretiska, med undantag av en analys av den egna odlingsjorden med hjälp av spade, s.k. spaddiagnos.

Market gardening-kurserna planerades och administrerades i samarbete med projektet Lantbruk 2.0, som finansierades av Henrik Nysténs fond inom Svenska kulturfonden, och var verksamt 1.4.2020 - 31.3.2023.

Case: Produktion och förädling av naturfiber

Skribent: Ulrika Dahlberg

Kursmodulen *Produktion och förädling av naturfiber* (15 sp) startade i oktober 2022, med målet att gå igenom produktion, förädling, marknadsföring och försäljning av olika fiberväxter, samt fårull. Modulen var indelad i tre kurser à 5 studiepoäng. Modulen var en fortbildningsutbildning till stöd för kontinuerligt lärande, och fungerade samtidigt som en studiehelhet som kan tillgodoräknas inom Yrkeshögskolan Novias examensgivande agrologutbildning.

Ett särdrag för kursmodulen är att den kombinerade olika typers naturfiber och olika skeden i värdekedjan till en helhet. Den sista kursen *Marknadsföring och försäljning av naturfiber* erbjöds även som separat kurs. Undervisningen skedde på distans, genom regelbundna föreläsningar med externa experter. Under varje kurs erbjöds möjligheten att delta i en fältträff eller ett studiebesök.

I början av den första kursen *Produktion av naturfiber*, kartlades studerandes intressen gällande olika typers naturfiber, egen roll i värdekedjan samt önskemål om studiebesök, genom ett frågeformulär. Resultaten har använts vid planeringen av de två senare kurserna, samt studiebesök till odlare och förädlare.

Uppgifterna i kurserna var individuella utvecklingsprojekt, hemtentamina, studiebesök och muntliga presentationer. Vid ett närstudietillfälle där studerande hade möjlighet att delta antingen på distans, eller på plats vid Novias campus i Raseborg, presenterade föreläsaren olika typer av näselfiber och biprodukter.

De individuella utvecklingsprojekten fanns till för att studerande skulle planera egen produktion, förädling och försäljning av valfri naturfiber. I processen kartlades existerande resurser, samt behov av investering och ytterligare kunskapshöjning individuellt. Vid muntliga presentationer hade studerande möjlighet att få feedback på sina planer av andra studerande. I kursen

Marknadsföring och försäljning av naturfiber fick studerande presentera existerande företag som jobbar med naturfiber, för att lära sig om företagande genom att studera konkreta exempel i affärlivet.

Naturfiber är ett nytt undervisningsområde för yrkeshögskolan, och ingen annan läroanstalt erbjuder motsvarande kursmodul. Det visade sig utmanande att hitta rätt kanaler för att marknadsföra kurserna och få med tillräckligt många studerande. Kursmodulen kunde trots allt starta som ett pilotprojekt med 9 studerande. Erfarenheter och lärdomar från kurserna används för att planera nya kurser, möjligtvis med annat upplägg.

Hela kursmodulen bygger på erfarenheter från naturfiberseminarier som ordnats vid yrkeshögskolan sedan 2021. Naturfiberkurserna har också en koppling till utvecklingsprojekt, bland annat projektet NorNa-Nordisk naturfiber i cirkulär ekonomi, som finansieras av Henrik Nysténs fond inom Svenska kulturfonden. Flera blogginlägg om naturfiber har publicerats på Novias publiceringsplattform Novialia. En referensgrupp för naturfiber, med representanter från Novia och externa experter, har skapats för att vidareutveckla kurser och projekt kring naturfiber.

Case: Fortbildning i permakultur och regenerativt jordbruk

Skribent: Heidi Barman-Geust

Yrkeshögskolan Novia har erbjudit en omfattande fortbildning inom permakultur och regenerativt jordbruk under de senaste åren. Fortbildningen är strukturerad som en kurshelhet bestående av sex kurser, sammanlagt 30 studiepoäng. Fortbildningshelheten har genomförts två gånger hittills, första gången mellan år 2019 och 2021 och den andra gången mellan år 2021 och 2023. Genom att anpassa studietakten till en tredjedel av heltid, vilket motsvarar 30 studiepoäng på 1,5 år möjliggörs en flexibel studiegång för deltagarna. Intresset för denna fortbildning inom permakultur och regenerativt jordbruk har varit betydande och har lockat totalt 77 deltagare från olika regioner i Svenskfinland. Det visar på en ökande medvetenhet och vilja hos yrkesverksamma att få kunskaper och färdigheter inom hållbara odlingsmetoder.

Vad är Permakultur?

Permakultur är en förkortning av *Permanent Agriculture* och är ett begrepp som använts sen 1970-talet. Det handlar om att använda naturen som modell för att designa system som gör att både människor och natur mår bra också i framtiden. Man utgår från områdets specifika förutsättningar och bygger upp lokalanpassade alternativ för matproduktion, bostäder, vatten- och energiförsörjning och företagsmöjligheter.

Flexibel distansundervisning med få fysiska träffar

Fortbildningen har genomförts med hjälp av distansundervisning via yrkeshögskolans studieplattform Moodle. Under studietiden har det varit endast två fysiska träffar på plats. En av dessa träffar ägde rum ungefär halvvägs genom studierna och var utformat som ett seminarium där deltagarna fick delta i workshops och göra studiebesök. Vi denna träff fick deltagarna möjlighet att tillämpa och fördjupa sina kunskaper genom praktiska övningar och samarbete med sina kurskamrater.

Vid slutet av fortbildningen ordnades ett slutseminarium där deltagarna hade möjlighet att presentera sina utvecklingsarbeten och dela med sig av sina erfarenheter. Dessutom fick de möjlighet att besöka områden som andra deltagare hade planerat enligt permakulturens principer. Genom dessa besök fick deltagarna en praktisk och verklig förståelse för hur permakultur kan omsättas i praktiken.

Samskapande med både teoretiska och praktiska inslag

Fortbildningen har utformats så att den erbjuder en engagerad inlärningsupplevelse för deltagarna och har omfattat både teoretiska och praktiska inslag. Varje kurs har varit indelad i tematiska kursveckor, vilket har skapat en strukturerad och överskådlig studieplan för deltagarna. Genom föreläsningar har deltagarna fått information och kunskap på ett strukturerat sätt samt fått en översikt och en grundläggande förståelse för ämnet. Föreläsningarna har spelats in i förväg och har gjorts tillgängliga för deltagarna veckovis. Detta har gett deltagarna friheten att själva bestämma när de vill ta del av föreläsningarna, vilket är särskilt värdefullt för yrkesverksamma som kan behöva anpassa sin studietid till sitt arbete. Föreläsningarna har varvats med

interaktiva moment, främst diskussioner, för att ge deltagarna möjlighet att reflektera över det som presenteras och aktivt delta i sitt eget lärande. Inom vissa av kurserna har även grupparbeten använts som pedagogisk metod. Genom att arbeta i mindre grupper har deltagarna fått möjlighet att samarbeta och byta erfarenheter och kunskaper med varandra. Detta har främjat en aktiv och engagerad inläring. En gång i månaden har det ordnats en närstudieträff online. Vid dessa träffar det behandlats aktuella frågor och fördjupning i vissa ämnen som deltagarna visat extra intresse för. Deltagarna hade också i mindre grupper i uppgift att planera en del av närstudieträffarna. De fick själv fritt välja tema, själv hålla presentationer och bjuda in gästföreläsare. Detta var värdefullt eftersom det byggde på samskapande, där deltagarna är med och bidrar till innehållet i studierna. Deltagarna har tillsammans med föreläsare bildat ett slags expertnätverk som kan byta erfarenhet och kunskap med varandra.

Vad är Regenerativt jordbruk?

Begreppet Regenerativt jordbruk handlar kort sagt om jordhälsa och om att regenerera, alltså återbilda eller förnya. Jordbrukare som jobbar med regenerativa metoder försöker minimera plöjning, ha jorden beväxt i stället för bar, odla fleråriga grödor och låta betande djur sätta fart på fotosyntesen med hjälp av gödsel och betande. Regenerativt jordbruk är inte en enskild åtgärd utan en kombination av olika odlingsmetoder som tillsammans bidrar till en minskad miljöpåverkan.

Fortbildningen har även haft praktiska inslag. Deltagarna har haft möjlighet att genomföra praktiska övningar på det område de har valt att fokusera på under fortbildningen. Genom att arbeta självständigt har de kunnat tillämpa sina nyförvärvade kunskaper i praktiken och få en djupare förståelse för ämnet. För att underlätta planering och analys av områdena har geografiska informationssystem (GIS) använts som ett verktyg. Deltagarna har utforskat och analyserat sitt valda område genom att samla in dels historiska och geografiska data om området, dels via fältvandringar, markprover och dokumentation i form av fotografier och iakttagelser. Genom att använda GIS har de kunnat visualisera och analysera data på ett strukturerat och informativt sätt.

Deltagarna har också fått välja en tillämpning att arbeta med praktiskt och dokumenterat framstegen i sitt arbete i en gemensam blogg på yrkeshögskolans publiceringsplattform Novialia. Genom denna metod har de inte bara haft möjlighet att följa sina kurskamraters framsteg, utan också att aktivt delta i

kunskapsutbyte och erfarenhetsdelning. Genom att fråga om råd, erbjuda hjälp och dela tips om problemlösningar har de kunnat dra nytta av varandras kunskaper och erfarenheter.

Genom dessa praktiska övningar har deltagarna fått möjlighet att tillämpa den teorin och de begrepp de har lärt sig under föreläsningarna på verkliga situationer. Detta har stärkt deras förmåga att koppla samman teoretiska kunskaper med praktisk tillämpning, vilket är en central aspekt av pedagogiskt inriktade fortbildningar. Genom att samla in och analysera data har deltagarna också utvecklat sina observationer och problemlösningförmågor, vilket är viktiga färdigheter inom permakultur och regenerativt jordbruk.

Utvecklingsarbete som sammanfattning av lärdomar och insikter

Den sista kursen i fortbildningshelheten bestod av ett självständigt utvecklingsarbete. Utvecklingsarbetet innebar att deltagarna skulle sammanställa de kunskaper och färdigheter de förvärvat under studietiden. Genom hela fortbildningen hade deltagarna uppmanats att systematiskt spara sina studieuppgifter för att kunna använda dem som underlag i sitt utvecklingsarbete. Utvecklingsarbetet innebar att deltagarna skulle använda sin kunskap och erfarenhet för att planera och analysera sitt valda område och göra upp planer för framtida utveckling. De fick reflektera över behov och resurser, fatta beslut om odlingsmetoder, förvaring, förädling och eventuell försäljning av skörden. Studierna har uppmuntrat till ett entreprenöriellt tänkande kring sitt område och sin verksamhet.

Deltagarna erbjöds flexibilitet även när det kom till formatet för sitt utvecklingsarbete. Trots att en Storymap var den främsta rekommenderade formen, fick de möjligheten att välja andra format

Storymap

En StoryMap är en webbaserad GIS-applikation, ett verktyg för att skapa en berättelse där platsen utgör den grundläggande komponenten. StoryMap fungerar som en webbplats och används för att presentera kartor och kartdata i kombination med text, bild och annan media i ett berättelseformat. Genom en StoryMap kan man lätt presentera information som fångar in intresset hos mottagaren.

som webbsida, föreläsning, uppsats eller portfolio. Detta uppmuntrade deltagarna att använda sin kreativitet och självständigt välja det format som bäst uttryckte deras kunskaper och erfarenheter. Utvecklingsarbetena ställdes ut i en gemensam online utställning i form av en Storymap. Deltagarna fick därefter i uppgift att läsa och ge feedback till varandra på sina utvecklingsarbeten. Detta främjade inte bara en ömsesidig lärandeprocess, utan erbjöd även möjligheten att lära av och inspireras av varandras utvecklingsarbeten. Dessutom presenterade deltagarna sina utvecklingsarbeten vid ett slutseminarium, vilket gav dem chansen att dela sina insikter och lärdomar med resten av gruppen.

Genom att erbjuda denna möjlighet till självständigt arbete och presentationsmöjligheter vid slutet av fortbildningshelheten, stärktes deltagarnas förmåga att sammanfatta och kommunicera sina kunskaper och erfarenheter på ett pedagogiskt sätt.

Exkursionspedagogik

Studiebesökens betydelse i den yrkesinriktade utbildningen

Skribent: Gun Karell

Varför behöver man ha studiebesök i en yrkesinriktad utbildning? Och hur ser ett bra studiebesök ut? Det är frågor som de lärare som tar ut sina studenter på studiebesök får ta ställning till om och om igen. Det handlar om att kunna ge studenterna möjlighet att koppla ihop teori med praktik.

Studiebesök är speciellt viktiga inom den yrkesinriktade utbildningen, där grundläggande teori ofta ges under föreläsningar på Campus, via olika hybridformer eller helt på distans av en eller flera lärare eller också med inkallade externa experter. Den teoretiska undervisningen liksom också studiebesöken byggs upp utifrån kursens förverkligande, men också med hänsyn till kursdeltagarnas kunskaper och deras behov. Studeranden behöver få se hur det teoretiska tillämpas i den näring de utbildar sig till. Bakom en genomtänkt god praktik måste det finnas en stark teoretisk bakgrund så ett studiebesök i sig

inte ersätter den viktiga teoretiska utbildningen. Inte heller enbart teoretiska studier ger de färdigheter studeranden behöver för sitt yrkesverksamma liv. Studiebesöken är alltså en mycket viktig del av utbildningen.

Under studiebesök får studeranden chansen och möjligheten att direkt komma i kontakt, fråga och diskutera med en verksam företagare, representant för ett företag i näringen eller en representant för någon branschorganisation eller myndighet. Myndigheterna har inom lantbruksnäringen, som till stor del handlar om livsmedelsproduktion eller djurhållning en viktig roll eftersom de anger spelreglerna för hela näringen och verksamheterna inom den. För att studeranden ska få ut så mycket som möjligt av studiebesöket är då teoretisk förkunskap viktig och hur man sedan förverkligar studiebesöket är helt upp till den lärare som ansvarar för kursen och att kursens lärande mål ska uppnås.

Läraren förbereder studerande för studiebesöket

Då en tillräcklig teoretisk kunskapsnivå uppnåtts är det dags för studiebesök. Läraren kan förbereda besöket genom att ge bakgrundsinformation om besöksmålet eller ge förhandsuppgifter som studeranden ska ta reda på under besöket. Det kan också vara fråga om en kombination av båda delarna. Ett studiebesök är en form av undervisning som kostar mer än mer traditionell teoretisk undervisning i klass eller på distans och därför är det viktigt att denna resurs används så effektivt och målinriktat som möjligt. För att försäkra sig om att studenterna kan ta till sig det man önskar att de ska få ut från studiebesöket kan lärarens bakgrundsinformation om besöksmålet hjälpa studerande att kunna fokusera på besöksmålets särdrag och lyfta motivationen för dem till ett aktivt deltagande och till diskussion med värdarna på besöksmålet. För en högre utbildning är det kanske mer typiskt att man inte enbart fokuserar på några aspekter eller detaljer under studiebesöket, utan tanken är att studenten ska också kunna se hela verksamheten som en helhet. De fackspecifika områden som direkt härrör sig till den kurs besöksmålet ingår i är viktiga, men också studiebesöksmålet hela ekonomiska helhet. Målet är att få studenterna att förstå besöksmålet egna tillämpningar och managementsystem samt att de kan bilda sig en större uppfattning över hela verksamheten. Studiebesöken ger alltså möjlighet för studerande att koppla ihop olika inlärd teoretiska bitar till en större helhet och på det viset får dem att inse vilka olika

faktorer som påverkar och hur de påverkar.

Med det i tanke kan studenterna dela upp i gruppen hur de rapporterar sitt studiebesök. Olika delar av det de får erfara under studiebesöket dokumenteras endera individuellt, i par eller i små grupper och det blir en del av den större rapporten för hela studiebesöket. Det som är bra med att studenterna dokumenterar sitt studiebesök är att de har något att gå tillbaka till och reflektera över och något att sedan jämföra med om de i kurser har fler studiebesök. Ett studiebesök är i sig en förhållandevis kort tidsperiod fylld med fakta och för att det upplevda ska kunna processas efteråt och reflekteras över behövs det data för att det tillsammans bildar den information som ger studenten helhetsbilden över det upplevda. Hur teorin tillämpats i praktiken och hur det utfallit, med sina styrkor och sina svagheter. Optimalt är om studenterna efter studiebesöket kan komma fram till hur den upplevda verksamheten på studiebesöksmålet eventuellt kunde tillämpas i andra verksamheter eller till och med utvecklas.

Studiebesök utan bakgrundsinformation om besöksmålet

Med det sagt så är det ovan beskrivna sättet inte den enda modellen för ett studiebesök. Den kursansvariga läraren kan också utgå från att studeranden uppnått så pass mycket teoretisk kunskap att man kan använda sig av s.k. flipped learning. Det kan betyda att studenterna själva kastas ut utan bakgrundsinformation för att själva uppleva, förstå och bilda sig en uppfattning. Läraren presenterar inte besöksmålet i förväg alls, utan låter studenterna observera, iaktta, fråga, diskutera och själva bilda sig en uppfattning om vad de ser på sitt studiebesök. Här kanske det är lättare för den medföljande läraren att besöksmålet är välbekant för den kursansvariga läraren från tidigare, medan det kan vara helt obekant för studenterna. Genom att inte alls förbereda studenterna kan man varse olika saker, bl.a. kan du som lärare se hur väl den teoretiska kunskapen tagits emot och gått hem och hur väl studenterna kan tillämpa den i praktiken och du hinner ännu komplettera och reparera innehållet i kursen om analysen efter studiebesöket visar att något missförstått eller saknats. Dessutom kan du som pedagog sätta dem i en så autentiska situation som möjligt, med tanke på den roll som de kan ha senare då de börjar utföra sitt yrke såsom t.ex. rådgivare eller konsult. De får träna hur det är att komma ut på en gård de inte känner till från tidigare för att utföra ett jobb. Studenterna får

träna att se det de skall kunna se och utifrån det teoretiska tillämpa och kunna se helheter och förstå vad de ser. Kanske t.o.m. kunna se vad som kan förbättras och diskutera med värden för studiebesöket om olika val och alternativ. För att denna metod ska kunna fungera så bra som möjligt utan att sättet ger ännu fler frågor, än det ger svar, så fodras att läraren är väl bekant med besöksmålet och kan ge svar på olika frågor om studiebesöksmålet i efterhand eller så kan det vara bra med ett återbesök för att få ihop hela bilden över verksamheten eller så att studenterna ännu kan själva kontakta gården för att få den information som de senare märker att de saknar för att få helhetsbilden. Här gäller det att komma ihåg att bra studiebesöksmål är guld värda och som utbildare ska man behandla dem med respekt och inte trötta ut dem med täta besök på samma tema.

Studiebesök håller upp motivationen och ger djup i utbildningen

Räcker det med ett studiebesök per kurs? Ja, eventuellt och kanske speciellt i grundkurser men genast vi kommer upp i fördjupningskurser måste man besöka flera olika för att förstå på ett djupare plan vilka olika faktorer som inverkar på t. ex. en djurgårds verksamhet eller hur olika företag sköter sin marknadsföring och försäljning. Alla företag drivs på sina egna sätt med sina egna managementsystem så besöker man en gård ser du bara det ena som inte kan tillämpas rakt av på andra gårdar. Studenterna måste förstå att det inte finns en metod att göra något utan de måste kunna förstå hur olika delar i en verksamhet inverkar på helheten och sist och slutligen den ekonomiska lönsamheten och hållbarheten. Det är många delar som inverkar på hur något utförs och varför det just görs på det specifika sättet just då. Valet av styrningssätt utgår från en mängd olika faktorer bl.a. företagarens egna preferenser, kunskap och resurser. När studenterna får använda sig av sin teoretiska kunskap för att bilda sig en helhetsuppfattning motiverar det dem att försäkra sig om att de har den teoretiska kunskapen för att kunna göra större sammandrag och uppfattningar om besöket. De förstår vad de vet eller inte vet för att förstå vad de sett på sitt studiebesök.

Studiebesök utomlands visar bland annat trender och nya innovationer

Skiljer sig då studiebesök här hemma från studiebesök utomlands? Jo, till en viss utsträckning. Förutom språket, klimatet och kanske valet av produktionsform så skiljer ofta också den nationella lagstiftningen. Genom att studenterna får stifta bekantskap med andra länders olika produktionsformer inom den näring de studerar kan de utvärdera och jämföra vår näring med andra och kanske hitta utvecklingsmöjligheter att försöka tillämpa i vår näring. Nya innovationer och trender kan studenterna få ta del av genom att besöka andra gårdar, mässor och företag utomlands. Speciellt om man kommer från ett land med en inte så stark och stor näringsgren som den kanske är i det land man besöker. Via de högre utbildningarna inom bioekonomisektorn har flera innovationer och nya produkter och verksamhetssätt förts in till vårt land, se bara på gräsmatts- och majsodling för att inte tala om alla de olika husdjursraser vi fått. Bakom dessa finns en student som kommit i kontakt med verksamheten utomlands.

Studiebesökens sociala aspekt

Sist men absolut inte minst, studiebesöken ger en vi-anda åt studenterna på kursen. Vi alla som är intresserade av just det här ämnet och vi vill lyckas med det här och bli bra. Studenterna sporrar och motiverar varandra, de ger och tar information av varandra, kommer på idéer och umgås. De växer så sakta in i sin kommande yrkesroll och får via besöken ett eget nätverk för framtiden.

Case: Fortbildning i permakultur och regenerativt jordbruk

Skribent: Heidi Barman-Geust

Yrkeshögskolan Novia har under de senaste åren genomfört omfattande fortbildning i permakultur och regenerativt jordbruk. Permakultur är en designmetod som bygger på principer för ett hållbart jordbruk och trädgårdsodling. När man planerar med hjälp av permakultur tar man hänsyn till ekologiska samband, resurseffektivitet och långsiktig hållbarhet.

Fortbildningen lockade ett stort antal deltagare från hela Svenskfinland och har genomförts två gånger mellan åren 2019 och 2023. Studierna har i huvudsak

genomförts på distans, med självstudier via studieplattformen Moodle och månatliga närstudieträffar online. Utöver detta har deltagarna arbetat med praktiska övningar på egen hand för att samla in data om sitt område och komma i gång med utveckling på gården i praktiken.

Genom att utöver detta erbjuda exkursioner har studerande fått chansen att koppla teori och praktik och få en djupare förståelse för olika ämnen. Under studietiden har det ordnats studiebesök till deltagarnas egna gårdar, men också till gårdar som utmärker sig genom att de genomgått en grön omställning. Eftersom kurserna haft deltagare från olika regioner i Finland, har det också ordnats studiebesök i de olika regionerna. Vissa av studiebesöken har studerande själv planerat och genomfört, andra har arrangerats av föreläsarna. Att besöka en gård eller trädgård fysiskt ger flera fördelar och fördjupar förståelsen jämfört med att bara studerar permakultur i teorin. Genom att vara närvarande kan du se och uppleva de praktiska tillämpningarna av permakulturens principer eller de regenerativa metoderna. Det finns möjlighet att se hur olika växter samverkar, hur designelement används och hur olika tekniker implementeras i praktiken. Dessutom blir deltagarna inspirerade och får idéer att använda på sin egen gård. Att besöka en etablerad permakulturträdgård kan uppmuntra studierna och ge en känsla för vad som är möjligt att uppnå. Dessutom är det möjligt att interagera med kurskamraterna och experter på plats, att ställa frågor och diskutera. Genom att lyssna på olika idéer får deltagarna en bredare förståelse för permakultur och regenerativt jordbruk. Dessutom skapas gemensamma referenspunkter då man besöker och utforskar en gård tillsammans. Genom att observera, diskutera, dela intryck och idéer kan deltagarna skapa gemensamma erfarenheter och kunskaper. Dessa gemensamma referenspunkter kan fungera som grund för fortsatta diskussioner och samarbete, vilket främjar en djupare inläring och kunskapsutbyte mellan deltagarna.

Co-creation för ny kunskap och utvecklingsbehov

Skribent: Marianne Fred

Samskapandet – något nytt?

Co-creation eller samproduktion betyder att skapa nytt tillsammans. Att skapa nytt är ett sätt att anpassa sig till förändring och således är det också en nyckel till utveckling. Att skapa tillsammans ligger djupt inbäddat i vårt DNA och har varit en förutsättning för människans överlevnad över hela vår existens på planeten. Komplexa innovationer genom människans utveckling har med största sannolikhet varit resultat av en samskapande process mer än det varit fråga om enträgna individuella prestationer. Varför är då samskapandet plötsligt en trendig innovation och varför återuppträffas just det hjulet idag?

I västvärlden har det senaste århundradet präglats av snabb teknologisk utveckling med som påföljd frigörandet av individen från den av nöden påtvungna sociala kontext som familjen och närsamhället utgjort under årtusenden. Urbaniseringen och uppbrottet av nätverk och social kontext har ytterligare ökat individualiseringen, på gott men också på ont. Då är det kanske inte så konstigt att det i dagens värld känns nytt och nödvändigt att skapa kontext och att det finns en vilja att skapa tillsammans? Man hittar själv ny kontext och vår digitala värld ger möjligheter till omgruppering och sociala interaktioner över alla tidigare gränser. Vår värld idag och vår ökade förståelse av komplexa system ger oss också orsak att utvecklas och förändras. I ökande grad behöver vi hitta nya lösningar på nya komplexa problem. Vi behöver anpassa och helt och hållet transformera våra tidigare krutuppträffningar. Det har vi alla möjligheter att göra och det är redan inbyggt i mycket av det vi gör.

Samskapandet på gräsrotsnivå

För att hämta samskapandet ner på gräsrotsnivå kan vi betrakta Novias FUI-verksamhet och den fortbildning som har sina rötter i projektverksamheten på FUI. FUI-verksamheten bedrivs som svar på nationella och internationella styrande strategier. På institutionen för bioekonomi är t.ex. EU-kommissionens gröna giv av särskild betydelse just nu. För att verkställa den gröna given finns

finansiering för utvecklingsprojekt på olika nivå från internationella projekt där fler länder samlas kring gemensam problemlösning, till högst lokala projekt på bya nivå. På FUI jobbar vi kontinuerligt med att utveckla regionerna där Novia är verksam med hjälp av dessa medel. Under ett antal år har institutionen för bioekonomi tagit fasta på de intressen och behov på kompetenshöjning som uppdagas inom projektverksamheten och skapat fortbildning för att svara på behoven. Ett primärt behov är alltså kompetenshöjning, men vi har också behov som skapandet av nätverk och identifierandet av framtida utvecklingsbehov som kan förverkligas i projektformat. Då det per definition handlar om fortbildning i ämnen som är nydanande, eftersom de härstammar från utvecklingsprojekt, är utmaningen att hitta relevant och dagsfärs kunskap. På Novia har vi löst frågan genom att själva fungera som kuratorer för fortbildningen och skapa innehållet genom att samla ihop olika experter som kan bidra med kunskap. Detta i sig är en liten samskapande process, kuratorn skapar tillsammans med föreläsarna den relevanta helheten som sedan förverkligas i form av fortbildning. Den stora samskapande processen sker ändå först då studerande och experter förs samman. Studerande gör inga tentamina på dessa kurser utan examinationen består i ett utvecklingsprojekt som studerande själva skapar på basen av något de vill jobba med. Arbetet ska vara förankrat, i deras arbete, i deras planer för framtiden, i deras utveckling. Det kan ofta vara utmanande på ett direkt personligt plan och det är då gruppen stiger in. I gruppen jobbar alla med utvecklingsarbeten och vi kan med facit på hand säga att ju mer studerande engageras i diskussioner sinsemellan och med föreläsarna desto bättre blir resultatet. Det intressanta här är att ju mer gruppen av experter engageras i processen och det verkligen sker ett utbyte av kunskap, desto mer ny kunskap tas det fram och sprids det i nätverket av studerande och föreläsare. Efter avklarad fortbildning är studerande själva mer kunniga, de kan själva ta rollen som expert i olika konstellationer och de har berikats med ett nätverk av experter som tillsammans tagit fram ny kunskap. Processen ligger i gruppen som helhet och i några nyckelelement. Nämligen faciliteringen av samverkan genom att planera in diskussioner som en del av schemat, genom aktivering av studerande utgående från studerandes förutsättningar, genom att skapa en trygg och uppmuntrande miljö och genom att ge studerande verktyg för att skapa och kommunicera sitt arbete.

Samskapandet som navet i utveckling

Fortbildningarna kan betraktas som utvecklingsprocesser i sin egen rätt och de producerar fler olika typer av resultat som det är viktigt att ta vara på. I alla kursplaner och genomföranden av fortbildning finns korn av ny kunskap som det är viktigt att ta vara på. Huvudsakligen består resultaten från fortbildningarnas samskapande processer av nya nätverk av sakkunniga. Alla som deltagit i fortbildning med skapande processer som en del av kursplanen har också bidragit till samskapandet av nätverk. Även om studerande har gjort egna individuella utvecklingsarbeten så är de resultat av diskussioner och grupparbeten gjorda tillsammans med föreläsare och andra studerande på kursen. Hela processen av att göra det individuella utvecklingsarbetet utgår ifrån att i samarbete ta fram sådant som är nytt. Dokumentationen och tillvaratagandet av resultaten sker ofta i format som går att publicera. Ofta bidrar studerande till bloggserier, där helheten fungerar som både dokumentering men också kunskapsdelning till en vidare publik. Slutarbetena görs i olika format dokumenterade i t.ex. story maps eller google charts. Verktyg som är relativt lätta att arbeta med och som ger ett proffsigt resultat, som är både tilltalande och lätt att delge andra. YH Novia har en plattform för publikationer där publikationer samlas och finns tillgängliga även efter att enskilda kurser är avslutade. Som grädde på moset kan vi konstatera att de nyskapade nätverken, dokumenteringen och publikationen av resultaten och själva samskapandet av ny kunskap ofta ger upphov till nya projektidéer. I förverkligandet av projektidéerna kan delar av nätverken delta och den samskapande cykeln tar nästa steg i form av ett utvecklingsprojekt, som i sin tur identifierar behov av kompetenshöjning som fortbildning kan ta fasta på. Så flätar vi samman FUI verksamheten och utbildningen och processen drivs framåt med samskapandet i centrum.

Slutsatser

Skribent: Marianne Selenius-Holmström

Som avslutning visar Yrkehögskolan Novias fortbildningskurser, yrkesinriktade studiebesök och samskapande processer visar hur teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet kan kombineras för att stödja kontinuerligt lärande och entreprenörskap. Genom att erbjuda flexibla studiemöjligheter och samarbeta

med externa experter, skapar Novia en lärandemiljö som främjar innovation och hållbarhet.

Erfarenheterna från dessa kurser bidrar inte bara till deltagarnas individuella utveckling utan också till att stärka den lokala och regionala ekonomin genom att främja ekologiska och hållbara metoder inom jordbruk och naturfiberproduktion. Genom att integrera praktiska övningar, självständiga utvecklingsarbeten och studiebesök, uppmuntras studerande att tillämpa sina kunskaper i verkliga situationer, vilket stärker deras förmåga att koppla samman teori och praktik.

Studiebesök, både nationella och internationella, spelar en avgörande roll i att motivera studerande, ge dem djupare insikter och skapa en stark gemenskap och nätverk för framtiden. Att besöka gårdar och trädgårdar fysiskt ger studerande möjlighet att se och uppleva de praktiska tillämpningarna av permakulturens principer och regenerativa metoder, vilket inspirerar och ger idéer för deras egna projekt. Genom att delta i studiebesök får studerande också möjlighet att jämföra olika produktionsmetoder och identifiera potentiella förbättringar och innovationer som kan tillämpas i deras egna verksamheter.

Samskapande processer, där studerande och experter tillsammans skapar ny kunskap, bidrar till att utveckla innovativa lösningar och nya projektidéer. Dessa processer främjar inte bara individuell kompetenshöjning utan också skapandet av nätverk av sakkunniga som kan fortsätta att samarbeta och dela kunskap även efter avslutad kurs. Genom att dokumentera och publicera resultaten av sina utvecklingsarbeten bidrar studerande till en bredare kunskapsdelning och inspirerar andra att följa deras exempel.

Genom att integrera samskapande som en central del av utbildningen, säkerställer Novia att deras fortbildningskurser inte bara möter aktuella behov utan också bidrar till långsiktig hållbar utveckling. Denna holistiska och innovativa utbildningsmodell gör det möjligt för deltagarna att bli ledare inom sina respektive områden och att aktivt bidra till en mer hållbar framtid.

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Yrkeshögskolan Novia har ca 4500 studerande och personalstyrkan uppgår till ca 320 personer. Novia är den största svenskspråkiga yrkeshögskolan i Finland som har examensinriktad ungdoms- och vuxenutbildning, utbildning som leder till högre yrkeshögskoleexamen samt fortbildning och specialiseringsutbildning. Novia har utbildningsverksamhet i Vasa, Jakobstad, Raseborg och Åbo.

Yrkeshögskolan Novia är en internationell yrkeshögskola, via samarbetsavtal utomlands och internationalisering på hemmaplan. Novias styrka ligger i närvaron och nätverket i hela Svenskfinland.

Novia representerar med sitt breda utbildningsutbud de flesta samhällssektorer. Det är få organisationer som kan uppvisa en sådan kompetensmässig och geografisk täckning. Högklassiga och moderna utbildningsprogram ger studerande en bra plattform för sina framtida yrkeskarriärer.

Yrkeshögskolan Novia
Rektorat
Wolffskavägen 31
65200 Vasa, Finland
Tfn +358 (0)6 328 5000 (växel),
www.novia.fi

Antagningsservice
Wolffskavägen 33
65200 Vasa
antagningsservice@novia.fi
admissions@novia.fi

Yrkeshögskolan Novia upprätthåller en publikations- och produktionsserie för att sprida information och kunskap om verksamheten såväl regionalt, nationellt som internationellt.

Publikations- och produktionsserien är indelad i sex kategorier:

R - Rapporter • P - Produktioner • A - Artiklar • L - Läromedel • S - Studerandes arbete •

RS - Reseskildring

Läs våra senaste publikationer på www.novia.fi/forskning/novias-publikationsserie